

billi narodu rekli ma i jednu riet: što je taj „Convitto“? Oj Vaših predstavnika nije niko sabirao taj milodar. Ako tužan narod u ovoj gladnoj godini odikida od svojih ustija ma i jedan novčić, dobro bi bilo, da i znađe, zašto ga daje i kako se troši. Al se Vi, gospodine, bojite kazati istinu. Ako je taj u Marčani stanujući tuđinac: na upit nekogih Marčanaca protumačio im, što je konvikat (Convitto diocessano) i da se u njem odgajaju sami talijanski popi „alla Don Biagio da Di gnano“, zar je lagao, li počinio kakav zločin, što je kazao голу istinu, pa je zato gori od djavla! Što nije možebiti istina, da se u „Convitto diocessano“ u Kopru odgajaju sami talijanski popi? Ka- žite nam koliko imade u njem hrvatskih djaka?

Nastojati ćemo Vas malko rasrknuti, da vide i drugi, kakav ste Vi prijatelj našeg naroda i apostol ljubavi i mira.

Liepo li mi rabite, Don Biagio, ono sveto mjesto, s kojeg biste imali kazati narodu istinu, dočim vi ju skrivate; u mjesto da Vi narod podučavate, a Vi gr- dite, klevećete, proklinjate i nazivljete gorim od djavla onoga, koj mu kaže istinu. U mjesto da se skrbite za duševni i materijalni bljak povjerenog Vam stada bez razlike narodnosti, a Vi širite talijan- sku propagandu. Kad hoćete od naroda štogod dobiti, onda znađete govoriti njeg- ovim jezikom, a u crkvi mu branite, da se molli Boga u svom materinjskom jeziku. Kad je jedan u Marčani stalno boraveći tuđinac ležao na umoru, jeste li ga ikad poduhili, jer je protivao Vašim političkim nazorom? Zar Vas je presvjetli biskup poslao amo, da sijete među narod mir ili nemir, kraćansku ljubav ili nekraćansku zavist? Je li da ste amo došli, da Mar- čanu potaljančite, da izjertate hrvatski jezik iz crkve kod zadnje molitve. Je li istina, da kažete, da je grieh moliti se Bogu u hrvatsk-m jeziku?

Uzalud Vam trud, Don Biagio! Vi Marčane više nikad ne potaljančite. Pro- kasno je. Narod je progledao i spoznao svoje prijatelje i neprijatelje, te se ne da- već od Vodnjanske gospode za nos voditi, a još manje od Vas. Da ste talijanske narodnosti, to smo znali jošte prije Vašeg dolaska u Marčanu, ali da ste tako fana- tičan, zagriženi Talijan, toga nismo vje- rovali, dok se ne uvjerismo. Na o tom Vašem fanatizmu hoćemo drugi put pro- govoriti par riječi, a sada pitamo Don Biagia, da li se en drži onih Iskrstovih rieči:

„Zapovied novu Vam dajem, da lju- bite jedan drugoga; kako sam ja vas ljubio, da se i vi medju se ljubite. Po ovom će vas poznati sviet, da ste moji učenici, ako se budete ljubili medju sobom.“
Do vidjenja gosp. kapelane!

Jedan tuđinac.

Iz Opatlje pišu nam 15. t. m. Po svojoj prilici javit će Vam se i Vaš redoviti do- pismik u dvih stvarih, koje ču ovdje spom- enuti. C. kr. direkcija pošta se je stalno uvjerila ob istinitosti onoga, što Vam je Vaš dopisnik za posljednji broj glade ne- koga Stepina manipulantka kod ovjeshje- pošte javio. Ona ga je, kako s pouzdana izvora doznajemo, odstavila od službe. Mi žalimo mladića, jer je diete sadanja uz- goja i sadanje dobe, u kojoj svaki misli, da sme psovati i grđiti Hrvate i Slovence, dapače da si s tim stice zaslugu kod mje- rodavnih činbenika. U stvari samoj drago nam je, što je tako odlično i tako brzo bila kažnjena drzevitost javnoga službe- nika. Kad bi se tako postupalo u svih slučajevih i proti svim javnim službenikom, koji mrze i preziru Hrvate i Slovence, i sve što je njim sveto, i koji daju izražaja toj njihovoj mržnji i preziru, tad bi stalno kod nas mnogo manje zla bilo.

Prošlih dana bilo je ovdje govora o njekom Savoyi i njegovoj ženi. Savoyja je talijanski državljanin. Prije kakvih 9 do 10 godina bio je u Trstu odsuđen radi prevare i još nečesa drugoga na 10 mje- seci zatvora i poslie toga na izgon iz o- vrane polovice monarhije. Odsjediv svoju kaznu, došao je poslie nekoliko mjeseci u Opatiju, i dobio od c. kr. kotarskoga poglavarstva dozvolu: da bude tržni po- služnik. Kažu nam, da je tu dozvolu dobio bez ikakve potežkoće, on, tadji državljanin i odsuđen na izgon iz države naše, dočim je poznato, da je jedan domaći, Opatijac, siromah, imao mnogo okopanja prije nego li je dozvolu dobio. Dobro bi, da to sa- znadu i kod c. kr. namjestništva, da n- mogau i po tom suditi postupak c. kr. političke oblasti na Voloskom. Stvar se je sada spominjala s jednoga drugoga razlega. Zeen Savoyina prodavala je voće uz cestu tik kod cestice vodeća od glavne

cesta k. crkvi sv. Jakova. Sad kad se je otvorio „obćinski trg“ zahtijevalo se, da i Savoykn prenese svoje stvari na trg. Ona se nije dala. Uprava društva južno ž- ljeznice dozvolila: njoj je prostora, valjda samo za začuvati stvari za koje vrijeme, na jednom putu društva. Sad da ima c. kr. kotarsko glavarstvo odlučiti u stvari. Kako će odlučiti, vidit ćemo. Talijanske državljanke htjele bi imati kod nas po- vlastice i kao tržice, kaost što ih imadu drugi u drugih stvarih. Napram njim ima se svakojake obzire. Oni i počinjaju ko- ješta, radi česa bi domaći bez oklievanja bili kažnjeni, a što se kod njih uzima kao malenkosti, govoreće i slično, bez da se ni iztražuju dali su one govoreće istinite ili ne. Da, tako je kod nas.

Iz Voloskoga. U broju 10. „Naše Sloge“ od 10. t. m. javista u jednom dopisu iz Opatije, kako je jedan činovnik opatijske pošte (manipulant, Stepin) dne 3. marča psovao u javnoj krčmi nas Hrvate i Slo- vence sa riečima: „porchi de čavni“. Mogu Vam sada zadovoljstvom javiti, da je taj delija iz službe otpušten. Na temelju go- rispomenutog dopisa „Naše Sloge“ vodila se proti tomu Stepinu jur 12. t. m. istraga a 13. o. m. bio je telegrafski putem dignut sa službe. Da se uvijek ovako en- ergički postupi, onda bi se u nješkoj činovni- kije čuvali, te nebi vredjali ikoku narod- nost ove države i nebi trovali puk, medju kojim živa i služu.

Približavaju se obćinski izbori za našu obćinu. — Protivnici su već počeli razi- pinjati svoje mreže nebi li uloviti u nje koju ludu ribicu. Kako pred svakim ob- ćinskim izbori tako i sada varaju naši „Kalabrezi“ svoje pristaje, da će se Dr. Minak dati izabrati načelnikom. Istom laži varaju ovdješnji talijanaši svoju stranku već buram 24 godina, te svaki put kad su kod izbora pobedili, izabraše starog na- čelnika a ne Dr. Minaka.

Ovaj u obće nebi niti primio časti obćinskog načelnika, jer je već zrio starac, koji žali pekoj i mir. Kalabrezi hoće samo da u svojoj stranci s njegovom imenom agitiraju. Nu kakragod sredstva uporab- ljali, loša će njim sreda biti. Pak je ovdje uvidio, koji mu je prijatelj a koji neprij- telj. Kroz trideset punih godina šarenjačke vladavine nije se za ovu obćinu baš ništa koristna učinilo, dočim se u same tri sa- danje hrvatske uprave mnogo i premano- toga učinilo, popravilo i uredilo. U Opatiji sagradie se obćinski pokriti trg, koji bi bio svakom i najvećemu gradu na ures. Ondje i na Voloskom popravilo se sve puteve, sagradila se plovanja, mrtvašnica, proširilo se groblje, uredila se razsvjeta i bezbroj drugih stvari tako, da čini doka- zuju kako nova uprava savjestno vrši svoju dužnost na zadovoljstvo svih po- štenih ljudi a na korist našeg gospodskog Voloskoga i krasue Opatije.

Čuditi se moramo okorjelosti i tvr- doglavosti nekogih naših renegata, koji sve te zasluge naših rodoljuba vide, al ih uviditi neće, nego dižu kuku i motiku na sve, što je hrvatskoga u ovoj obćini. Premda se priznaju, da su „Slavi“ i svečano proste- straju proti tomu, da bi oni bili Talijani, ipak su Talijanima dogovorno rade i snuju proti Hrvatima, koji su također „Slavi“. Viču i prodiču, da nisu Talijani, a šute, dapače i odobravaju kad talijanske novine pišu, da je Istra talijanska: „provincia italiana“, da je u Voloskom polovica sta- novnika Talijana, kako je onomadne tr- šćanski „Piccolo“ pisao. Kad bi bar priz- naju, da su Talijani, ni pol muke, nu u jednu ruku viču, da nisu Talijani; i uvje- ravaju, da su Slavi, a s druge strane sa Talijanima stožno udaraju proti tim „Slavi“, koje Talijani prezirno krato: „ščavi“. Pa da nisu nesretni ti naši renegati! Bilo bi skrajno vrijeme, da ved jednom spoznaju i okažu svoj grieh proti vlastitoj narod- nosti i svoje grdo izdajstvo proti hrvats- komu narodu.

Ova bi obćina sigurno do temelja propala kad bi opet došla u šarenjačke ruke. Oni bi istom gospodarili po prilici onako, kako sa kazinom u Opatiji, gdje su svi zadržugari izgubili sve što bijahu u tu kucu uložili a povrh toga moraju još dodavati, da se izplate dugovi, dočim kuća ne nosi ni pare dobitka: Da vidite, rav- natelj, upravitelj i pravni savjetnici za gradnju toga kazina jesu baš one talijan- ske perjanice, koje bi sada htjele preuzeti obćinsku upravu u svoje ruke.

Od kuge, vjoke, i takove uprave, oslebođi nas Gospodine! U obćinskoj kasi bila bi vjedna susa, a obćini naprtili bi na stotine hiljada duga. Nu u ostalom, no- gu Vam zajamčiti, da će orega puta

biti obćinska uprava za naša šarenjake kiselo gradje.

Kako je poznato početkom nove go- dine bio je kod sudova uveden novi par- bene postupnik. Dočim se je prije po starom postupku težkom mukom došlo do svoga prava, pošto su se parnice zadržavale u vječnost, moći će se sada po novom po- stupku mnogo laglje i manjim troškom postignuti svoj cilj. Novi postupnik osobito je blagodat za siromašni puk, kojemu je do sada i najnezatnija parnica pojele liepi dio dobitka i imanja, dočim će se sada razmjerno malenim troškom moći rješiti i važniji i zamrešiji pravna stvar. Da napjek novoga postupnika odgovara posvema nakani zakonodavca, trebalo bi svakako, da se kod svakoga suda dostatno pomnoži pisarničko osoblje. Kod našega kotarskoga suda na primjer zapinje znatno rješavanje podnesaka poglavito radi ne- stasice pisarničkog osoblja. Mnoge stvari, koje bi se bez ikakve potežkoće dale ko- mačno rješiti u par tjedana, leže radi po- manjnjega pisarničkog osoblja mjeseci i mjeseca u uredima. Time se samo ozlo- volji pravo tražeće obćinstvo. Naglasuemo tu, da nadležna oblast čim prije doskoči tomu zlu. Nemozemo propustiti a da ne izrazimo na ovom mjestu našo začuđenje, kako se može kod našeg kotarskog suda trpjeti, da bude i nadležni sudbenim dele- gatom i peritom za Brgrad poznati Martin Gregorič, koji je nedavno bio odsuđen, u Trstu na 4 mjeseca tamnice, i koga su pred nekoliko dana dovali ovdje a zatvor žandari, da nastupi prije još jednom pri- godom odmjerenu mu kaznu. Čudimo se tomu tim više, što je obćina kastavska već opetovno zatražila od suda, da se toga čovjeka, pošto opetovno kažnjen, digna sa časti perita i sudbenog delegata. Ili valjda uživaju mađji i kod našega suda osobitu protekciju? — Zamarija.

Iz Puntta na otoku Krku pišu nam 12. t. m.: Marom i naučanjem, nješko- cine ovlaštenih rodoljuba otvorila se ili bolje uzkrisila se i ovdje u Puntu Hrvat- ska čitavnica. Rekosmo navlaš uzkrisila se, jer je čitavnica u Puntu već pred pet- najst godina ustrojena i otvorena bila — ali zaspala — hvata! Boga ne za uvjek! U subotu dne 19. pr. m. našao se na okupu liepi broj članova (50), pak se prema našim prilikam skromno al odusev- ljeno konstituirao upravni odbor i zapjevao se veseli *Alleluja* tom uzkrasnom našem prosvjetnom domu!

Pa nat kao da se nemože snaći od golemog udara: kojeg mu je nanesa trsna už, i mi se zbijla u srcu sgrazamo kad pomislimo, što je Punt bio pred samih pet godina a što je danas! Tješimo se s onom starom izkustvom potvrđenom isti- nom, da svako zlo ne dođe samo za škediti! Mi se tvrdo nadamo u božju pro- vidnost i u riedku radnost puntarskog težaka, pak će i on manje činiti onaj bič, kojim ga danas nemila sudbina bje. Ali uz božji blagoslov, uz radnost težaka hoće se danas još i nešto drugoga — hoće se prosvjetiti! Danas nije već onako, tako je nekada bilo; danas ralo i motiku neravana samo žuljava težačka ruka, danas i poljodjelstvo i gospodarstvo jest znanost! Danas i poljodjelac, neželi li kod pune zdjele ostati gladan, mora da svoje go- spondarstvo nesvodi po nješkoj mrtvoj navici i po bastinjenim predsjedam, već treba, da je dobro upućen u sve odnošaje do- maćeg života, da vlastitim svojim razu- mom znađe prosuditi, što gospodarstvu koristi a što mu škodi.

Uz crkvu, uz školu, evo nam i čitao- nica, kojoj je također svrha: prosvjeta — osobito prosvjeta u gospodarstvu! U to ime: živjela, rasla i cvala! Galovian.

Pariz 15/3 1898. Dragi barba Čenčo! Kako naši ljudi govore trbuhom, za kruhon san ti šal i ja za svet i prišal san ovamo va Pariz. To ti je, moj dragi barba, naj- veći grad od Francez e. Lep ti je to grad, veliki, sve su va njen palaci veli i gospod- ski, a po celon gradu tabele na butigah samo su va francezcani, zanjike. I pravo imanja Francezi, da mora saki, ki pride va njihovu zemlju, navadit se i njihov jezik. Nisu oni nemi ljudi, kako ih ima puli sas, ki stave ako čes tabelu i nemsku i tal- jiansku, samo ne hrvatsku. Jedanput bi morali i svi dođ do pameti, pa videt ču veliki svet dela, ac nas dragi neće prosto- vat, ako se sami ne budemo štovali. Ojde smo imeli veliku pravdu proti Zoli. To ti je jedan čovik, ki piše romanci al storije kako naš Kaničić, samo va njih ima puno pokvarenosti i taj čovik je otel obraniti jednoga žida al čifuta, nekoga *Dreyfusa*,

ki je otel izdat Francezku Newcom. Pakla je pravda, pa... meg: Zoli, odmahiti, pa je pržun, za leto izdan: ma žalost sveh: neprij- telj ove plemenite francezake zemlje. Prokjet bil izdajica svake domovine... Na kraju još ču ti reč, da ovdje va Parizu ima nas Hrvate dosta... a mej temi i studijnim ljudi. Mej drugimi je tu i neki naš vridni mladie *Sjepan Radič*, jedan od onih mladič, ki su spali angarsku banderu va Za- grebu. On je držal jedan nauk ovdema političko škole od svih Slaveni, pa je spomenul više puti i nas Hrvate. Neka veliki svet dozna za naše patnje i unke i za naše pravice. Va toj političko škole ima profesora mudrih glava, neki od njih su i ministri. Trojica od tih profesori, i to najčeneji, zova se *Sorck*, *Leroy Beau- lieu* (šitaj Lerov Bolje) i *Funk Britanjo*, spominja više put nas Hrvate, pača jedan od njih je rekald: da će pošte Čeha dobit Hrvati — Avstrije prvi svoja sloboda, zač: da to zahteva Bóg; pravica i velik prosvitni napredak Hrvata. Još ču ti radi nas kraju, da i ovdje ne mora videt tal- jianske kapulare; za tamó puli nas neki ne vide ura, da stave kakova margareti- ca na kaput, al zapiraju ča talijanskoga, kako da njim nobi lepše bilo, da pivaju *Pe- pulum* je tih ovak. I *Jos Hrvatska ni pro- pala*... Pozdravi mi komu Francika i recd joj, da toliko ne slabika taljanski, ac da će bit veća štor; Bóg! I govori! kako ju mati naučila. Ti mi, barba Čenčo, budi zdrav pa mi se oglasi va „*Natog Sloge*“, s kakovom pažarljivošću od naših stran. *Joja Jatajan*.

Pogled po svietu.
U Trstu dne 23. marča 1898.
O prvoj sjednici carevinskoga vieća izvješćenje o obširno na drugom mjestu a ovdje želimo dodati onomu jošte kratko izvješće a drugoj sjednici, koja se vršila danas.

Ministar predsjednik grof *Thun* predložio je carevinskomu vieću ce- sarsku naredbu o nagodbenom provi- zoriju sa Ugarskom, i naredbu o broju novih vojnika, koji imadu doći pod oružje. Ministar financija *Dr. Kasl* predložio je zakonsku osnovu o uredjenju plaće državnih poslužnika. Zastupnik *Dipaull* stavio je prešni predog, da se izabere odbor od 30 zastupnika za odpravu jezikovnih naredaba i za ure- djenje jezikovnog pitanje puten za- kona. Zastupnik *Hoffmann* stavio je prešni predlog, da se proglasi njemački jezik razpravnim jezikom carevinskoga vieća.

Kod izbora dvojica podpredsjednika bijaše izabran prvim podpredsjednikom *Dr. Ferjančič*, član slavenskoga na- rodno-kršćanskoga kluba, a drugim za- stupnik *Lupul* iz Bukovine.

Iza toga započela je razprava o programu novoga ministarstva. Pri- glasilo se 26 govornika.

Njeg. Veličanstvo potvrdilo je za- konsku osnovu o potrebitinah un- tartarje uprave kraljevine Hrvatske za god. 1898.

Silna Rusija pripravlja se u vrijeme mira na velika vojnička poduzetja. Po- nalogu cara *Nikole* doznačeno je 200 milijuna rubalja za pomnoženje ruske vojne mornarice. Većina novih ladja bit će sagradjena od domaćih graditelja a ostalo u Francezkoj.

U *Njemačkoj*, i to u samom Ber- linnu otkrili su veliku prevaru u državnoj novčanjoj sitkarni. Jedan od nadzornika pravario je državu za više milijuna maraka. Zločinac nalazi se već u zatvoru. Njemačka vlada opoz- vrala je svoje ratne brodove od otoka Krete, mu tim korakom, da se nekani odaljiti od ostalih vlasti u pitanju im- novanja namjestnika za otok Kretu.

Između *Španjolske* i ujedinjenih američkih država postaju dan- micke sve to napetiji odnošaji. Tomu je dao povoda slučaj, što se je u jednoj luci otoka Čube razprznala vojna ladja sjedinjenih država. Nesreću tu pripis- uju Amerikanci španjolscom, koji da

